

Kansanlähetyksen kriisi, Kylväjän ja Sanansaattajien perustaminen

---

Hannulan herätyksestä Kansanlähetykseen
– Viidennen herätysliikkeen tausta ja kehitys
Suomen kirkkohistoria luentosarja
Helsingin yliopisto
Kevätlukukausi 2009; Luento 7
Timo Junkkaala
26.2.2009

-
- Oliko hajaannuksessa kyse henkilökemiasta, teologiasta vai toiminnan painopisteistä
  - Lähetit irtautuvat ja muodostetaan Kylväjä
  - Idän työstä radiolähetykseen
  - Tarvitaanko useita lähetyjärjestöjä?
-

Kansanlähetyksen teologinen linja

- SEKL:n oman käsityksen mukaan järjestön teologia oli raamatullista, luterilaista ja pietististä
  - Luterilaiseen pietismiin liittyi kuitenkin myös reformoidun herätys- ja pyhityskristillisyyden vaikutteita
  - Voimakasta kritiikkiä liberaaliteologiaa kohtaan, mutta myös "oikeaoppis-konservatiivis-kirkollista" sakramentalismia vastaan: Kastettujen muodostama ulkonainen kirkko ei ole Kristuksen seurakunta
-

Oppiperusta sakramenteista ja kirkosta

- SEKL:n oppiperustassa todetaan: "Kaste ja ehtoollinen, joissa armo tarjotaan, ovat Jumalan teko ja lahja uskon herättämiseksi ja vahvistamiseksi. Ilman uskoa sakramentteihin yhdistettyyn Jumalan sanaan sen lupaukset jäävät toteutumatta."
  - Kirkkokäsitys määriteltiin näin: "Jumalan seurakunta on kaikkien Pyhästä Hengestä syntyneiden uskovien yhteisö, jossa evankeliumia puhtaasti julistetaan ja sakramentit evankeliumin mukaisesti jaetaan."
-

Kansanlähetyksen kirkkopoliittinen linja ja sen seuraukset

- Saksalaisesta Volksmissionista lainattiin näkemys ja ilmaus: In der Kirche, wenn möglich mit der Kirche. Aber nicht unter der Kirche
  - Kansanlähetyksorganisoitui piireiksi, joiden yhteys paikallisseurakuntaan vaihteli alueittain; toiminta muodosti paikoin "kirkon kirkossa"
-

Perustamisvaiheen jättämät ongelmat

- ❑ Sisä- vai ulkolähetys? Herätysliike vai lähetysjärjestö?
  - ❑ Miten varat käytetään?
  - ❑ Suhteet kirkkoon ja muihin järjestöihin jännitteiset
  - ❑ Johtajakysymys: Pääsihteeri pitkään avoin ja lopulta kun se ratkaistiin, kaikki eivät luottaneet järjestön johtoon.
-

Ongelmat kriisiytyivät nopeasti

- Jo 1970 jouduttiin taloudellisiin vaikeuksiin, jotka...
  - ... nopeasti syvensivät kotimaantyon ja ulkolähetystyon välistä jännitettä
  - Varsinkin slaavilaislähetys sai paljon varoja, mutta osa sille ja yleensä ulkolähetykselle kerätyistä varoista käytettiin kotimaan tarpeisiin
  - Myös teologiset linjaerimielisyydet tulivat esiin ja syvenivät
  - Ensin valittiin pääsihteeriksi Per Wallendorff lokak. 1971, mutta kun hän ei saanut sihteeristön yksimielistä hyväksyntää, Matti Väisäsen valittiin täpärän äänestyksen jälkeen.
-

Erimielisyys pyhitysoopista

- Teologinen erimielisyys koski mm. vanhurskauttamisen ja pyhityksen suhdetta, (esim. Room. 7 tulkintaa)
  - Mm. Uuras Saarnivaara ja Martti Haataja edustivat optimistista, angloamerikkalaisesta reformoidusta kristillisyydestä vaikutteita saanutta pyhitysnäkemyistä ja ns. kokonaista antautumista Pyhän Hengen hallintaan
  - Olavi Peltola ja Juhani Lindgren korostivat ihmisen perinpohjaista turmelusta ja jumalattoman vanhurskauttamista yksin uskosta: pelastusvarmuutta ei saanut sitoa muutokseen, joka uskovassa oli tässä elämässä vasta alullaan
-

Sanansaattajien ja Lähetysyhdistys Kylväjän perustaminen

- Teologisten ristiriitojen seurauksena Olavi Peltola joutui jättämään lähetyskoulun rehtorin tehtävän ja siirtyi Ylioppilaslähetysten koulutussihteeriksi
  - Juhani Lindgren ja Per-Olof Malk erosivat Kansanlähetyksestä vuoden 1973 alussa
  - Sanansaattajat perustettiin 1973 ja Lähetysyhdistys Kylväjä vuotta myöhemmin
-

Juhani Lindgrenin perustelut erolle

- Lindgren perusteli eroaan useilla syillä 1) kasvava sisäinen vierauden tunne 2) valtarakenne 3) kielteinen suhde Peltolaan ja Ylioppilaslähetykseen ja näiden teologiaan 4) talousongelmat 5) suhde ulkolähetykseen ja lähetyksosaston yhteyden katkaiseminen lähetyksen renkaasiin 6) Martti Haatajan ottaminen SEKL:n työyhteyteen 7) korkeaajännitteinen pyhityskristillisuus
-

Tutkijoiden näkemykset

- Juha Kauppinen mukaan teologisilla erimielisyyksillä oli kriisissä keskeinen merkitys
  - Kriisissä näkemykset kärjistyivät ja eri mieltä olevia arvosteltiin loukkaavalla tavalla
  - Piia Latvalan mukaan teologisissa eroissa oli kysymys siitä, että etenkin maallikkojohtajat edustivat angloamerikkalaista herätys- ja pyhityskristillisyyttä, Ylioppilaslähetystä lähellä ollut teologiryhmä puolestaan roseniolaista pietismiä, jossa keskeistä oli lain ja evankeliumin erottaminen
-

Lähetit valinnan edessä

- Lähetystyöntekijät joutuivat tilanteeseen, jossa oli valittava, jääkö Kansanlähetykseen vai siirtyykö uusiin yhdistyksiin
  - Malkin mukaan lähti useita slaavilaistyössä mukana olleita ja vastaavasti Kylväjään suuri joukko lähetykenttien työntekijöistä
  - Ratkaisevaa näyttää olleen luottamus uusien järjestöjen perustajiin
-

Evankelinen pietismi

- Radiolähetystyöhön keskittynyt Sanansaattajat, ulkolähetystyöhön erikoistunut Lähetysyhdistys Kylväjä, Ylioppilaslähetys eli OPKO ja varsinkin vuoden 1980 jälkeen myös Raamattuopisto, kun Raimo Mäkelästä oli tullut sen toiminnanjohtaja, kokivat edustavansa samantapaista teologista linjaa, jota on kutsuttu evankeliseksi pietismiksi
  - Kansanlähetykseen jäi toiseksi juonteeksi reformoitu herätys- ja pyhityskristillisyyys, joka juonne oli ollut mukana viidennessä herätysliikkeessä alusta asti
-

Rosenius ja Valen-Sendstad

- Ylioppilaslähetys julkaisi 1970-luvun alussa suomeksi Carl Olof Roseniuksen kirjan Tie rauhaan ja Olav Valen-Senstadin useita kirjoja, ensimmäisenä Ihminen kohtaa Jumalan (Ordet og troen)
  - Näistä kirjoista tuli evankelisen pietismin perusteokset. Samaa teologiaa alettiin harjoittaa myös Perusta-lehdessä, jota Ylioppilaslähetys alkoi julkaista sen jälkeen kun yhteistyö Kansanlähetyksen kanssa katkesi ja Raamattu ja seurakunta -lehti lakkautettiin.
-